

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Turvallisuusympäristön kehitys ja siihen vaikuttavat sotilaalliset ja ei-sotilaalliset tekijät ovat vaikeasti ennakoitavia ja heijastusvaikutuksiltaan arvaamattomia. Jo nyt on ennakoitavissa, että COVID-19-pandemia vaikuttaa laaja-alaisesti valtioiden ja yhteiskuntien toimintaan, talouteen ja turvallisuuteen sekä kansainväliseen järjestelmään myös pidemmällä aikavälillä. Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, mutta nopeatkin muutokset Suomen turvallisuusympäristössä ovat mahdollisia.

Suurvaltojen vastakkainasettelu ja kansainvälisen sopimusjärjestelmän heikentyminen lisäävät ennakoimattomuutta. Venäjä on jatkanut sodankäyntikykyä vahvistamista, ja sillä on kyky käynnistää nopeasti ja yllätyksellisesti operaatioita, joissa yhdistyy laaja keinovalikoima. Nato, Yhdysvallat ja monet Suomen eurooppalaiset kumppanimaat ovat lisänneet sotilaallista läsnäoloa ja harjoitustoimintaa Itämeren alueella ja laajemmin Euroopassa.

Turvallisuustilanteen ennakoidaan säilyvän jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Sotilaallinen toiminta Itämeren alueella on aktiivista. Myös arktisen alueen sotilasstrateginen merkitys on lisääntynyt. Kahden- ja monenvälinen puolustusyhteistyö ovat lisääntyneet turvallisuusympäristön muutosten myötä.

Uusien vaikuttamiskeinojen kehitys on vaikeuttanut uhkatilanteiden tunnistamista ja niihin reagoimista. Sotilaallisten kriisien ennakkoarvointisaika on lyhentynyt, ja kynnys voimankäyttöön on alentunut. Toimintaympäristö on laajentunut teknologisen kehityksen ja sodankäynnin menetelmien kehittymisen vuoksi käsittämään perinteisten maa-, meri- ja ilmaulottuvuuksien lisäksi avaruus-, kyber- ja informaatioulottuvuudet.

Kokonaisturvallisuus ja Suomen sotilaallinen puolustaminen kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa. Kansallinen varautuminen muodostaa perustan myös materiaalisen valmiuden turvaamiselle ja hankinnoille kriisitilanteessa. Korkea maanpuolustustahto, yhteiskunnan sitoutuminen puolustuksen toimintaedellytysten turvaamiseen ja kokonaisturvallisuuden malli ovat tärkeitä myös tulevaisuudessa. Toimintaympäristössä korostuvat muun muassa ennakointi, tiedonvaihto ja eri hallinnonalojen valmius toimia nopeasti kehittyvissä tilanteissa sekä kansallisesti että yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tärkeimmät osatekijät ovat Suomen laissa hallinnonalalle säädetyt tehtävät sekä hallitusohjelman, valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjausten ja niissä asetettujen tavoitteiden toteuttaminen.

Valtioneuvoston hyväksymiin valtion taloutta ja toimintapolitiikkaa koskeviin linjauksiin perustuen puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

— Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka

- Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky
- Turvallinen yhteiskunta
- Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan puolustusministeriössä itsearviointina hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arvioinnin perustana on toimintavuoden toteutuma suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilään, jossa lähtökohtana on toimintaympäristöön suhteutettu valmius ja torjuntakyky.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö ja yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatioissa työskenteleviä, opis-keleviä ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan. Sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sitoudutaan edistämään kaikessa päätöksenteossa hallinnonalan erityispiirteiden puitteissa. Asevelvollisten koulutuksessa huomioidaan lisääntyvän maahanmuuton myötä suomen kansalaisuuden saaneet henkilöt ja kaksoiskansalaiset. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista jatketaan lainsäädäntötyössä ja hankkeissa sekä toiminnan ja talouden ohjauksessa.

Kirjanpitoyksiköissä laaditaan ja ylläpidetään suunnitelmia tarvittavista toimenpiteistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Toiminnassa seurattavia kohderyhmiä ovat asevelvollisuuttaan suorittavat sekä eri työntekijä- ja ikäryhmät huomioiden muun muassa palkkaus, rekrytointi, koulutus, poissaolot, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, työpaikkakiusaaminen sekä häirintä ja syrjintä eri muodoissa.

Naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja sotilastehtäviin edistetään. Puolustusvoimissa toteutetaan määräaikainen kokeilu, jonka aikana varusmiespalvelusta ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat majoitetaan joukko-osastoissa samoihin majoitustiloihin. Kokeilussa on tavoitteena selvittää yhteismajoituksen vaikutusta sekä ryhmäkiinteyteen että tasa-arvon kokemiseen. Kokeilusta laaditaan raportti kehittämissuunnitelmiin.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan kansallisen toimintaohjelman periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisällytetään sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan jo koulutusvaiheessa. Tavoitteena on, että naisten osuus kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 %, ja gender-neuvonantajien sekä -yhdyshenkilöiden määrää lisätään. Puolustushallinto on mukana NORDEFECO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa. Puolustusvoimien gender-näkökulmaan liittyviä tavoitteita ja kehittämistä käsittelevää ohjeistusta uudistetaan huomioiden ulkoministeriön johdolla laadittu, vuosien 2018—2022, päätöslauselman 1325 kansallisen ohjelman sotilaallista kriisinhallintaa koskeva osio.

Puolustusvoimat varmistaa, että sen antamaan asevelvollisten, kantahenkilökunnan ja kriisinhallintahenkilöstön koulukseen valtavirtaistetaan gender-näkökulma. Puolustusvoimien tavoitteena on tältä osin tarkistaa opetussuunnitelmat.

Puolustushallinto osallistuu asetettavan yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittävän laajapohjaisen parlamentaarisen komitean työhön. Tasa-arvonäkökulma huomioidaan työssä osana yhdenvertaisuutta.

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä vähenee n. 630 henkilötyövuodella lähinnä Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lakkauttamisesta johtuen.

Kestävä kehitys

Puolustusministeriön hallinnonala jatkaa kestävän kehityksen edistämistä painopisteinä Suomen globaalin vastuun tukeminen, ympäristövastuullisuuden parantaminen sekä valtioneuvoston hiilineutraalius -tavoitteen edistäminen seuraavasti:

- osallistuu sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin ja kouluttaa sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin noin 660 henkilöä, mikä lisää kriisinhallinnan vakautta ja turvallisuutta operaatiokohteissa,
- päivittää ympäristöstrategian ja kohdentaa ympäristöriskien hallintaan 4 milj. euroa painopisteenä ampuma- ja harjoitustoiminnan ympäristönsuojelu sekä
- päivittää energia- ja ilmasto-ohjelman huomioiden kansalliset energia- ja ilmastotavoitteet.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2020	2021
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
27.10.01	<i>Puolustusvoimien toimintamenot</i> (siirtomääräraha 2 v)		
	— tilausvaltuus	131,7	149,9
27.10.18	<i>Puolustusmateriaalihankinnat</i> (siirtomääräraha 5 v)		
	— tilausvaltuus	58,8	866,1
27.10.19	<i>Monitoimihävittäjien hankinta</i> (siirtomääräraha 5 v)		
	— tilausvaltuus	-	9 400,0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2019—2021

	v. 2019 tilinpäätös 1000 €	v. 2020 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2021 esitys 1000 €	Muutos 2020—2021	
				1000 €	%
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	321 604	386 498	584 831	198 333	51
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 012	16 796	16 515	-281	-2
21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875	2 875	2 875	—	0
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (arviomääräraha)	302 717	366 827	565 441	198 614	54
10. Sotilaallinen maanpuolustus	2 724 874	2 726 540	4 230 027	1 503 487	55
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 932 250	1 932 248	1 955 078	22 830	1
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	790 472	779 440	790 751	11 311	1
19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)	0	10 000	1 479 000	1 469 000	14690
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	2 152	4 852	5 198	346	7
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	58 385	59 669	58 739	-930	-2
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	58 380	59 659	58 729	-930	-2
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	5	10	10	—	0
Yhteensä	3 104 862	3 172 707	4 873 597	1 700 890	54

Henkilöstön kokonaismäärä 12 800 12 950 12 320

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa: Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen, kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen ja sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta sekä kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisesta.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustusministeriölle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- strategisten suorituskykyhankkeiden kokonaisuuden hallinta
- valtioneuvoston puolustusselonteon valmistelemine sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon laadintaan osallistuminen
- Puolustuskiinteistöjen perustamishankkeen toimeenpano
- monenkeskisen (EU, Nato ja NORDEF) ja kahdenvälisen puolustusyhteistyön mahdollisuuksien huomioiminen kaikissa Puolustusvoimien lakisäätöissä tehtävissä sekä puolustusyhteistyön syventäminen erityisesti Yhdysvaltojen ja Ruotsin kanssa
- kansainvälisen avun vastaanottamista sekä antamista koskevien edellytysten varmistaminen
- materiaali- ja poliittisten linjausten toteuttaminen kehittämissuunnitelmien ja hankkeiden toimeenpanossa
- yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittävään parlamentaariseen komiteaan osallistuminen
- Suomen kriisinhallinnan politiikan kehittämiseksi asetettavan parlamentaarisen komitean työskentelyyn osallistuminen
- kokonaisturvallisuuden yhteensovittaminen yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteiden mukaisesti

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 515 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center) ja Euroopan puolustusviraston sekä muiden kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen
- 2) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta käytetään kansainvälisiin jäsenmaksuihin arviolta 870 000 euroa ja tutkimus- ja selvitystoimintaan 1 010 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	14 735	16 842	16 685
Bruttotulot	75	46	170
Nettomenot	14 660	16 796	16 515
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 051		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 403		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kiinteistöjen omistuksen valvonta			-520
Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset			-47
Siirto momentille 24.01.01			-32
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (pyöristöero)			-1
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-46
Palkkausten tarkistukset			365
Yhteensä			-281

2021 talousarvio	16 515 000
2020 IV lisätalousarvio	-20 000
2020 talousarvio	16 796 000
2019 tilinpäätös	16 012 000

21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen samoin kuin tuottavuushankkeiden toimeenpanoon.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan virastojen ja laitosten tuottavuuden paranemista.

2021 talousarvio	2 875 000
2020 talousarvio	2 875 000
2019 tilinpäätös	2 875 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 565 441 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Monitoimihävittäjien hankinta	218 640
Puolustushallinnon rakennuslaitoksen lakkauttaminen	-24 230
Tasomuutos	4 204
Yhteensä	198 614

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2021 talousarvio	565 441 000
2020 talousarvio	366 827 000
2019 tilinpäätös	302 716 506

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Suomen sotilaallinen puolustuskyky on kokonaisuus, jota kehitetään pitkäjänteisesti. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä. Suomen puolustuskyky perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Suomi pitää huolen puolustuksen riittävästä resursoinnista. Resursoinnissa noudatetaan valtioneuvoston puolustusselontekoa vuodelta 2017.

Suomen puolustaminen edellyttää toimintaympäristöön suhteutettua maa-, meri-, ja ilmapuolustuksen sekä niitä tukevien yhteisten suorituskykyjen muodostamaa kokonaisuutta. Tavoitteena on vahvistaa puolustuksen ennaltaehkäisykykyä. Puolustuksen ylläpidon ja kehittämisen painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen. Hallitusohjelman mukaan poistuvat meri- ja ilmavoimien suorituskyvyt korvataan täysimääräisesti (HX-hanke ja Laivue 2020). Hankintasopimus Hornet-kaluston suorituskyvyn korvaamisesta solmitaan vuonna 2021.

Hallinnonalan vaikuttavuuden ja Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana on tuotettu normaaliolojen ja poikkeusolojen suorituskyky (tuotokset ja laadunhallinta), tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamalli (toiminnallinen tehokkuus) sekä vaatimukset täyttävä henkilöstöjärjestelmä (henkisten voimavarojen hallinta).

Tuotokset ja laadunhallinta

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskykyiset joukot ja järjestelmät, joilla toteutetaan lakiin perustuvia tehtäviä. Puolustusvoimille asetetut tuotosten ja laadunhallinnan tulostavoitteet:

— Ennaltaehkäisevä kyky ja valmius toteuttaa sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät on ylläpidetty.

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

- Ennakkovaroituskykyä on ylläpidetty ylimmän johdon turvallisuuspoliittisen ja sotilaallisen päätöksenteon tueksi.
- Alueellista koskemattomuutta on valvottu.
- Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla.
- Alueellinen koskemattomuus on turvattu.
- Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu.
- Pyydetty virka-aputehtävät on toteutettu.
- Uusien sotilaallisen kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu.

Suorituskykyvaatimukset täyttävät, tuotetut sodan ajan joukot arvioidaan Puolustusvoimien sisäisessä prosessissa. Käytettävyyden, materiaalin kunnossapidon ja ampumatarvikkeiden sekä keskeisten hankkeiden kokonaiskuva käydään vuosittain läpi osana talousarvion toimeenpanoa ja tulosoajasta.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita:

Tuotokset	2019 toteutuma	2020 suunnitelma	2021 suunnitelma
Koulutetut varusmiehet (lkm)	20 040 ¹	20 300	20 600
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	31+4 ²	30	30
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	17 411 ³	19 000	19 300
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	6,2	6,8	6,9
HN-lentotunnit (lkm)	8 777	8 800	8 800
NH90-lentotunnit (lkm)	1 624	1 850	1 850
Alusvuorokaudet (lkm)	1 370	1 300	1 200

¹) Sisältää myös vapaaehtoisten naisten määrän (859 v. 2019)

²) Sisältää myös muut kuin sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet

³) Tavoitteena on kouluttaa vähintään 18 000 reserviläistä. Puolustusvoimien tulosyksiköt voivat kouluttaa omiin tarpeisiinsa perustuen enemmän reserviläisiä ottaen huomioon käytössä olevien resurssien riittävyys.

Laadunhallinta	2019 toteutuma	2020 suunnitelma	2021 suunnitelma
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,5	2,5	2,5
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	4,2	4,2	4,2
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1—5, reserviläiskysely)	4,1	4,0	4,0

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallisen tehokkuuden tärkein mittari on tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamallin siten, että sodan ajan suorituskyky (sodan ajan joukot) kyetään tuottamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti asetetuista suorituskykyvaatimuksista tinkimättä. Puolustusvoimille asetetut toiminnallisen tehokkuuden tulostavoitteet:

- puolustusmateriaalin hankintaprosessin tehostaminen (suunnittelu, toteutus ja seuranta)

- kumppanuudet, joilla tavoitellaan palvelujen ja valmiuden varmistamista kaikissa oloissa kustannustehokkaasti
- puolustusyhteistyön syventäminen suorituskykyjen ylläpidossa ja rakentamisessa, tilannekuvan muodostamisessa sekä kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi
- digitalisaation mahdollisuuksien kartoittaminen ja hyödyntäminen sekä digitaalisen turvallisuuden kehittäminen sisältäen hallinnon toimintojen automatisoinnin ja sähköistämisen sekä automatisaation ja robotiikan hyödyntämisen sotilaallisessa maanpuolustuksessa.

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja/seurantakohteita:

	2019	2020	2021
Toiminnallinen tehokkuus	toteutuma	suunnitelma	suunnitelma
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	45	44	45
Reserviläispäivän hinta (euroa)	153	174	172
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	56 963	57 954	59 722
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	84	85	85
Pääesikunnan ja puolustushaarojen ja aluetoimistojen esikuntien henkilötyövuosimäärä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	12	12	13
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	104	105	105

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä keskitytään ydintoimintaan ja tavoitellaan kustannussäästöjä. Puolustusvoimille asetetut henkisten voimavarojen hallinnan tulostavoitteet:

Puolustusvoimien henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja keskitetään ydintoimintoihin: toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.
- Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan valmiuden ja kansainvälisen yhteistoiminnan ja kriisinhallinnan asettamat vaatimuksia.

Asevelvollisuus

- Sodan ajan joukkojen vahvuutta ylläpidetään 280 000:ssa.
- Varusmiespalveluksen kehittämistä jatketaan Koulutus 2020 -ohjelman mukaisesti
- Maanpuolustustahtoa tuetaan asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella, kansalaisille suunnattavilla yleisötapahtumilla sekä vahvistamalla sisäistä ja ulkoista viestintää.

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö

— Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus toteutetaan uuden lainsäädännön ja toimintamallin mukaisesti.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita:

	2019 toteutuma	2020 suunnitelma	2021 suunnitelma
Henkisten voimavarojen hallinta			
Puolustusvoimien tehtäväkokoontaminen			
pl. sopimussotilaat	12 290	12 314	12 354
Henkilötyövuosimäärä (htv) ml. sopimussotilaat (mom. 27.10.01)	11 971	11 958	12 108
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	6,7	alle 8,0	alle 8,0
Kokonaistyöttömyys (työilmapiiri, 1—5)	4,2	4,1	4,1

Sotilaallisen maanpuolustuksen menot (pl. alv)

	2019 toteutuma		2020 ennakoitu		2021 arvio	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%
Materiaalisen valmiuden menot (pl. HX ja Laivue 2020)	850	36,2	1 002	40,1	974	38,3
— Puolustusmateriaalihankinnat (pl. HX ja Laivue 2020)	422		563		583	
— Toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen (pl. palkat)	50		32		15	
— Materiaalin kunnossapito (pl. palkat)	378		407		378	
Kiinteät henkilöstömenot	681	29,0	701	28,0	712	28,0
Kiinteistömenot	267	11,4	265	10,6	269	10,6
Muut sotilaallisen maanpuolustuksen menot	550	23,4	533	21,3	587	23,1
Yhteensä (pl. HX ja Laivue 2020)	2 348	100	2 501	100	2 542	100
Monitoimihävittäjien hankinta (HX)			20		1 479	
Laivue 2020 -hankinta	123		206		209	
Yhteensä	2 471		2 727		4 230	

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 955 078 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja Puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta Puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

- 2) enintään 1 200 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen
- 3) enintään 155 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittävälle urheilu- ja muille vastaaville tapahtumille suoritettavan liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen
- 4) Puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 6) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen
- 7) Ilmavoimien tukikohtien kehittämisestä aiheutuviin menoihin
- 8) Puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen
- 9) vapaaehtoisen asepalveluksen kutsuntaterveystarkastuksista aiheutuviin menoihin.

Valtuus

- 1) Vuonna 2021 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2021—2025 enintään 149 946 000 euroa (Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuus).
- 2) Vuonna 2021 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
- 3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään Puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 1 990,5 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: palkkausmenot 816,0 milj. euroa, materiaalin kunnossapidon ja joukkojen varustamisen menot (pl. palkat) 392,7 milj. euroa, kiinteistömenot 268,5 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 149,5 milj. euroa sekä muut toimintamenot 363,8 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2021	2022	2023	2024	2025—	Yhteensä vuodesta 2021 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuus	5 600					5 600
Vuoden 2017 toimintamenojen tilausvaltuus	8 754					8 754
Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuus	1 500	4 800				6 300
Vuoden 2019 toimintamenojen tilausvaltuus	34 899	8 250				43 149
Vuoden 2020 toimintamenojen tilausvaltuus	90 965	19 645	10 773	10 241		131 624
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	141 718	32 695	10 773	10 241		195 427
Uusi tilausvaltuus						
Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuus	13 412	99 654	23 360	9 015	4 505	149 946
Uusi tilausvaltuus yhteensä	13 412	99 654	23 360	9 015	4 505	149 946
Valtuudet yhteensä	155 130	132 349	34 133	19 256	4 505	345 373

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä kasvaa noin 80 henkilötyövuodella vuoteen 2020 verrattuna lähinnä hallitusohjelman mukaisesta henkilöstölisäyksestä ja sopimussotilaiden määrän muutoksesta johtuen.

Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuudella turvataan käytettävyytavoitteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosille 2021—2025.

Uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Bruttomenot	1 953 983	1 962 224	1 990 459
Bruttotulot	30 229	29 976	35 381
Nettomenot	1 923 754	1 932 248	1 955 078
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	228 885		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	237 381		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2019 toteutuma	2020 varsinainen talousarvio	2021 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 130	2 240	2 190
— muut tuotot	14 943	15 364	15 284
Tuotot yhteensä	17 073	17 604	17 474
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	16 197	16 390	16 370
— osuus yhteiskustannuksista	253	301	306
Kustannukset yhteensä	16 450	16 691	16 676
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	623	913	798
Kustannusvastaavuus, %	104	105	105
Hintatuki	155	155	155
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	778	1 068	953

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Henkilö- ja tehtävämäärän lisääminen (HO 2019)	2 000
Kertausharjoitusten lisääminen (HO 2019)	300
Kiinteistöomistuksen valvonta (1 htv)	80
Kustannustasotarkistus (2019)	-5 862
Kustannustasotarkistus (2021)	16 585
Määräaikainen henkilöstö (Elvytys)	2 500
PHRAKL:n TUVE-hanke ja asianhallintajärjestelmä	-2 000
Siirto momentille 27.10.18	-9 282
Siirto momentilta 27.10.19	1 000
Sopimussotilaat	1 900
Sopimussotilaat (Elvytys)	2 500
Sotilastiedustelulaki	2 300
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (pyöritysero)	1
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-4 818
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-10 660
Palkkausten tarkistukset	26 286
Yhteensä	22 830

2021 talousarvio	1 955 078 000
2020 IV lisätalousarvio	31 004 000
2020 I lisätalousarvio	600 000
2020 talousarvio	1 932 248 000
2019 tilinpäätös	1 932 250 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 790 751 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja Puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 242 436 000 euroa.

Valtuus

- 1) Vuonna 2021 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliseen kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2021—2028 enintään 866 115 000 euroa (Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen -tilausvaltuus, PVKEH 2021).

PVKEH 2021 -tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2021 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

- 2) Vuonna 2021 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
- 3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2021	2022	2023	2024	2025—	Yhteensä vuodesta 2021 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2017) - tilausvaltuus	27 299	25 772	20 587	20 087	32 684	126 429
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2018) - tilausvaltuus	288 276	241 028	236 060	187 410	106 918	1 059 692
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2019) - tilausvaltuus	18 795	3 550				22 345
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2020) - tilausvaltuus	30 920	15 700	1 000	1 000		48 620
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	365 290	286 050	257 647	208 497	139 602	1 257 086
Uusi tilausvaltuus						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2021) - tilausvaltuus	171 442	209 626	200 291	176 456	108 300	866 115
Uusi tilausvaltuus yhteensä	171 442	209 626	200 291	176 456	108 300	866 115
Valtuudet yhteensä	536 732	495 676	457 938	384 953	247 902	2 123 201

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen perustuu seuraaviin Puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä rakennettaviin suorituskykyihin:

Kehittämisohjelma / Suorituskyky / Tavoite

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään puolustusvoimien yhteinen suorituskykyjen käyttöä tukeva johtamisjärjestelmä. Tuetaan yhteisoperaatioiden johtamista ylläpitämällä ja kehittämällä ennakkovaroituskkyä, toimintaympäristötietoisuutta, valvonta- ja maalitilannekuvaa, yhteistä tilannetietoisuutta sekä varmennettuja operatiivisia tietoteknisiä palveluita. Hyödynnetään viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä ja arjen ratkaisuja taistelunjohtojärjestelmän tukena.

— korvataan puolustushaarojen itsenäisiä järjestelmiä ja sovelluksia yhteisellä johtamisjärjestelmällä

— luodaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle muuttamalla ja uusimalla teknisiä rakenteita ja palveluita

— kehitetään integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tiedonsiirtoa ja tietoteknisen alustan liityntäkykyä

— uudistetaan tietohallintoa, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja sekä siirretään henkilöstövoimavaroja hallinnollisista tietopalveluista operatiiviseen tietojenkäsittely-ympäristöön

— laajennetaan toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämistä tavoitteena toimintavarmuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen

— jatketaan puolustusvoimien 2020-luvun tarpeita vastaavan puolustushaarojen yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin luomista, jolla mahdollistetaan sähköinen, kansainvälinen tieto- ja tilannekuvavaihto

— kehitetään kyberpuolustuksen suorituskykyä

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja yhteisoperaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskkyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuvaa.

— ylläpidetään ja kehitetään tiedonhankinta- ja analysointikykyä

— ylläpidetään ilmavalvonnan kauko- ja keskivalvontaa

— ylläpidetään ja kehitetään ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä

— ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää

— kehitetään puolustusvoimien yhteisen maalitilannekuvan luomista

— kehitetään sotilastiedustelun kykyä tukea tulenkäyttöä ja vaikuttamista

— kehitetään elektronisen tiedustelun ja tietoverkkotiedustelun suorituskykyä

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään suorituskykyjä, joilla vaikutetaan operatiivisesti merkittäviin kohteisiin. Kehitetään ja ylläpidetään suojaamisen ja yhteisen suojan kokonaisuuksia.

— hankitaan kaukovaikuttamisen ampumatarvikkeita

— jatketaan puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän kehittämistä

— jatketaan korvaavan meritorjuntaohjuksen hankintoja

— hankitaan korvaavaa turvallisuusvalvontatekniikkaa

— hankitaan valmiusrakentamisen materiaaleja

— kehitetään informaatiopuolustusta

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, joka luo kaikissa valmiustiloissa ja toimintaympäristöissä edellytykset puolustusjärjestelmän suorituskykyjen kehittämiseksi, käytölle ja operaatioiden nopealle toimeenpanolle, ylläpitämiseksi ja taistelukykyyn palauttamiseksi. Logistiikkajärjestelmän suorituskykyjen kehittäminen jakautuu logistiikka- ja huoltojoukkojen kehittämiseen sekä kaikille yhteisen materiaalin hankintaan.

- jatketaan logistiikan joukkojen varustamista ja aloitetaan aselajijoukkojen huollon varustaminen
- kehitetään ja ylläpidetään ilmakuljetuskykyä
- jatketaan materiaalihankintoja täydennys-, kuljetus- ja kunnossapitojärjestelmän puutteiden korvaamiseksi
- jatketaan ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintoja
- hankitaan taisteluasujärjestelmiä sekä henkilöballistisia suojarusteita
- hankitaan kuorma-auto- ja kenttämuonituskalustoa

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelman päämääränä on ylläpitää maavoimien tehtäviä ja uhkaa vastaava suorituskyky. Kehittämisohjelmalla luodaan perusta korkealle toimintavalmiudelle ja nopealle reagointikyvyille vastaamaan määritettyjä suorituskyky- ja kyvykkyyksivaatimuksia.

- ylläpidetään ja kehitetään maavoimien liikkuvuutta ja kohtaamistaistelukykyä
- ylläpidetään tulenkäyttöjärjestelmää mukaan lukien raskas raketinheitinistö
- kehitetään joukkojen torjuntakykyä ja paikallisuolustusta
- kehitetään tähystyksen, valvonnan ja tiedustelun suorituskykyä
- kehitetään panssarintorjuntakykyä, kranaatinheitinkomppanioiden johtamista sekä taistelijan vaikuttamiskykyä
- ylläpidetään pioneeri- ja suojeluvälineitä

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään meriyhteyksien turvaamiskykyä, miinantorjunta- ja vaikuttamiskykyä ja rannikkojoukkojen liikkuvuutta.

- ylläpidetään taistelualuskaluston suorituskykyä uudishankkeilla ja peruskorjauksin
- ylläpidetään ja kehitetään vaikuttamisen, miinoittamisen sekä raivaamisen suorituskykyä
- ylläpidetään rannikkojoukkojen liikkuvuutta ja tulivoimaa

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

- kehitetään vedenalaista vaikuttamiskykyä
- toimeenpannaan Laivue 2020 -hankintaa

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ylläpidetään ilmatorjunnan sekä Hornet-järjestelmän suorituskykyä.

- jatketaan Hornet-torjuntahävittäjien elinjaksopäivitystä (MLU2) sekä hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia
- jatketaan ilmasta maahan -suorituskyvyn kehittämistä
- kehitetään taistelutukikohtia
- jatketaan poistuva alkeislentokoulutuskaluston korvaamista
- kehitetään ilmatorjunnan suorituskykyjä
- korvataan ilmatorjunnan poistuvia suorituskykyjä

Puolustusvoimien joukkotuotantojärjestelmän kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaiset suorituskykyiset joukot ja niiden tarvitsema henkilöstö sekä luodaan edellytykset joukkojen perustamiselle.

- kehitetään ja ylläpidetään henkilöstörakennetta sekä tehtäväkokooppaanoja
- jatketaan oppimisympäristöjen sekä virtuaalisten koulutusympäristöjen kehittämistä ja ylläpitoa
- kehitetään joukkojen harjoitustoimintaa

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla pyritään edistämään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuuden varmistamista sekä tuottavuutta ja kustannustehokkuutta päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa.

- kehitetään tiedonhallinta- ja toiminnanohjausjärjestelmiä sekä arkistointia
- tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti puolustusvoimien strategisen suunnittelun tarpeisiin

Määrärahaa arvioidaan vuonna 2021 käytettävän 536 732 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 11 583 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 242 436 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi PVKEH2021 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

PVKEH 2021 -tilausvaltuuteen sisältyä kehittämishojelmien suurimpia hankkeita:

Puolustusvoimien logistiikan kehittämishojelmassa hankitaan koulutus- ja valmiusampumatarvikkeita. Ilmapuolustuksen kehittämishojelmassa ylläpidetään Hornet-kaluston suorituskykyä. Puolustusvoimien johtamisen kehittämishojelmassa hankitaan maapuolustuksen johtamisjärjestelmiä. Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän tietojärjestelmiä uusitaan elinkaaren päättyessä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JURMO-luokan veneiden korjaus (LTA 2018)	-2 000
Kustannustasotarkistus (2019)	-272
Kustannustasotarkistus (2021)	11 855
Laivue 2020	3 646
Monitoimihävittäjien hankinta	-10 000
Sanomaverkon tuotteistuksen aikaistaminen (elvytys)	-1 200
Siirto momentilta 27.10.01	9 282
Yhteensä	11 311

2021 talousarvio	790 751 000
2020 IV lisätalousarvio	-747 000
2020 talousarvio	779 440 000
2019 tilinpäätös	790 472 000

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 479 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) monitoimihävittäjien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja muiden järjestelmien hankintaan sekä niiden testaukseen, käyttöönottoon ja koulutukseen
- 2) palvelujen ostoihin, hallintomenoihin ja käyttöönottovaiheen ylläpitoon
- 3) varaosien ja vaihtolaitteiden hankintaan
- 4) hankintaan välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä auditointeihin
- 5) tilojen ja sotilasalueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja tilapäisiin vuokratiloihin
- 6) tietosuojaj- ja turvarakentamiseen sekä muihin turvallisuushankintoihin
- 7) enintään vuosittain 50 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen sekä
- 8) indeksi- ja valuuttakurssimenoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Monitoimihävittäjien hankinta 2021 –tilausvaltuuden (HX 2021) käytöstä aiheutuvat menot	900 000 000
02.	Monitoimihävittäjien hankinnan muu rahoitus (enintään)	579 000 000
03.	Indeksimenot	-
04.	Valuuttakurssimenot	-
Yhteensä		1 479 000 000

Momentin määrärahaa saa käyttää monitoimihävittäjien hankinnan muuhun rahoitukseen kuin tilausvaltuudesta aiheutuviin menoihin sekä indeksi- ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuviin menoihin enintään 579 000 000 euroa.

Määrärahaa käytetään hankintasopimuksen mukaisiin ennakko- ja etappimaksuihin.

Momentille nettobudjetoidaan maksuperusteisena hankintaan välittömästi liittyvät tulot, kuten mahdolliset ennakon palautukset ja hankinnasta maksettujen ennakoiden viivästysajan korot. Monitoimihävittäjien hankinnasta kertyviä satunnaisia tuloja saa käyttää aseiden, ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintaan.

Valtuus

Monitoimihävittäjien hankintaa koskevia ja niihin välittömästi liittyviä sopimuksia saa tehdä siten, että niistä vuosina 2021—2031 valtiolle aiheutuvat menot saavat olla lopullisen tarjouspyynnön lähettämisaikajankohdan valuuttakurssitasolla enintään 9 400 000 000 euroa lisättynä valuutta- ja kustannustasomuutoksilla, jotka aiheutuvat hankintasopimuksen mukaisista indeksisidonnaisuuksista (Monitoimihävittäjien hankinta –tilausvaltuus, HX 2021).

Tilausvaltuuden maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluvaksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Monitoimihävittäjillä korvataan Hornet-hävittäjäkaluston suorituskyky.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2021	2022	2023	2024	2025—	Yhteensä vuodesta 2021 lähtien
Uusi tilausvaltuus						
Monitoimihävittäjien hankinta 2021 - tilausvaltuus (HX 2021)	900 000	1 500 000	1 500 000	1 000 000	4 500 000	9 400 000
Menot yhteensä	900 000	1 500 000	1 500 000	1 000 000	4 500 000	9 400 000

Monitoimihävittäjien hankinta perustuu Puolustusvoimien ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmaan sekä siinä rakennettaviin suorituskykyihin:

Suorituskyky / Tavoite

Monitoimihävittäjien suorituskyky on keskeinen osa Suomen puolustusjärjestelmää ja se integroidaan osaksi puolustusvoimien valvonta- ja johtamisjärjestelmää.

- ylläpidetään ilmapuolustuksen suorituskyky 2060-luvun alkuun asti
- vastataan toimintaympäristön kehitykseen sen asettamien vaatimusten mukaisesti
- tuetaan koko puolustusjärjestelmää tiedustelu-, valvonta- ja maalinosoituskyvyillä sekä reaaliaikaisella tiedonkäsittely ja -siirtokyvyillä
- hankitaan lentokoneet, lentokoneen moottorit ml. varamoottorit, alkukäytön vaatima varaosapaketti ja varaosalaitteet, henkilöstön koulutusta ja teknillistä tukea koneen käyttöönottoon ja operoinnin aloittamiseen, simulaattorijärjestelmät sekä muita pienempiä hankintakokonaisuuksia
- hankitaan ilmasta ilmaan, ilmasta maahan ja ilmasta merenpintaan aseita operatiivisen valmiuden aloittamiseen tarvittava määrä
- hankitaan ostajan hankintavelvollisuuteen kuuluvia järjestelmiä mm. radiojärjestelmän salauslaitteita tai datalinkkijärjestelmän osia
- suunnitellaan ja toteutetaan hankkeen tarvitsema toimitila-, sotilasalue-, tietosuoja- ja turvarakentaminen
- hankitaan suorituskyvyn edellyttämät johtamisjärjestelmäkokonaisuudet

Momentin määrärahaehyksestä siirretään 1 000 000 euroa kattamaan hankkeen valmistelusta aiheutuneita menoja momentilla 27.10.01.

Indeksi- ja valuuttakurssimuutokset budjetoidaan tuleviin talousarvioesityksiin vuoden 2021 talousarviossa hyväksytyin tilausvaltuuden ja hyväksytyjen menojen lisäyksenä tai vähennyksenä.

Monitoimihävittäjien suorituskykyyn sisältyvä kiinteistö rakentaminen sisältää sotilaalliselle maanpuolustukselle kriittistä toimitila-, alue-, tietosuoja- ja turvarakentamista. Tähän liittyvä suunnittelu ja rakentaminen toteutetaan valtion vuokrajärjestelmän mukaisesti ja siinä voidaan soveltaa annuiteettimenetelmää (kertakorvaus) silloin, kun kyse on hankkeen suorituskyvyn käyttöön saamiseksi liittyvistä tila-, alue- tai rakenneratkaisujen rahoittamisesta.

Monitoimihävittäjien hankinnasta saattaa kertyä tuloja, joita ovat muun muassa ennakkomaksujen vakuuksien realisoinnit, ennakon korot viivästysajalta, ennakon palautukset, vahingonkorvaukset ja sopimussakot ja FMS-maksujärjestelmän palautukset. Mahdollisia tuloja käytetään monitoimihävittäjien suorituskyvyn rakentamisessa aseiden, ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintaan.

Vuosittain sitomattomana siirtyvään määrärahaan ja sitomattomana siirtyvään tilausvaltuuteen tehtävät valuutta- ja kustannustasotarkistukset säilyttävät rahoituksen ostoarvon tilanteessa, jossa muun muassa kaikista ase- ja varaosahankinnoista ei ole tarkoituksenmukaista tehdä sopimusta hankinnan alkuvaiheessa.

2021 talousarvio	1 479 000 000
2020 IV lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	10 000 000
2019 tilinpäätös	—

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 5 198 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

	2020 ennakoitu	2021 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus		
Taloudellisuus		
MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset / ko. toiminnan koulutusvuorokausimäärä (euroa)	103	110
Tuottavuus		
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä / ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä (vrk)	774	706
Tuotokset (vaikuttavuus ja tehokkuus)		
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (vrk)	48 000	48 000
Laadunhallinta		
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä (vrk)	3 500	3 500
MPK:n kurssityytyväisyys		
Oppilastyytyväisyys asteikolla 1-5	4,0	4,0
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen		
Työtyytyväisyys (asteikolla 1 – 5)	4,00	4,00

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tulostavoitteet eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien kanssa vapaaehtoisesta muun muassa maanpuolustuksesta annetun lain (HE 254/2018) muutosten takia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

MPK:n valmiuspäällikköjärjestelmän täydentäminen	346
Yhteensä	346

2021 talousarvio	5 198 000
2020 II lisätalousarvio	—
2020 talousarvio	4 852 000
2019 tilinpäätös	2 152 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoministeriön pääluokassa momentille 24.10.20 (sisältää EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot sekä operaatioihin lähdeettäessä palkkausmenot). Määrärahat sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailijatoiminnan menoihin budjetoidaan puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.20.

Sotilaallinen kriisinhallinta on Suomen turvallisuuspolitiikan keskeinen keino ja osa Suomen puolustusta. Kansainvälisellä kriisinhallinnalla ennaltaehkäistään ja rajoitetaan kriisejä ja niiden vaikutusten ulottumista Suomeen. Samalla osallistuminen operaatioihin kehittää Suomen puolustuksessa ja Suomeen vaikuttavissa kriiseissä tarvittavia valmiuksia ja kykyjä. Operaatiot ovat usein monimuotoisia ja niissä tarvitaan myös erityissuorituskykyjä. Laaja-alainen suorituskkykyjen käyttö operaatioissa on merkittävää niin suorituskkykyjen kehittämisen kuin osallistumisen vaikuttavuuden kannalta. Suomen osallistuminen toteutetaan kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan periaatteiden mukaisesti.

Puolustushallinnolla on valmius osallistua sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Puolustusvoimat käyttää sotilaallisessa kriisinhallinnassa ensisijaisesti joukkoluettelon evaluoituja yksiköitä. Suorituskkykyjä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Sotilaalliselle kriisinhallinnalle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät
- Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin.

	2019 toteutuma	2020 ennakoitu	2021 arvio
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM)	51,2	53,1	53,1
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (PLM)	58,4	59,7	58,7
Yhteensä	109,6	112,8	111,8

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 58 729 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavasta tuesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen
- 9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu, materiaalisesta tukemisesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen
- 10) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin
- 11) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	1 634 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 233 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	7 561 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	10 019 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	4 789 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	13 650 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	656 000
12.	EUNAVFOR MED Irini, Välimeren operaation menot	280 000

Talousarvioesitys 2021, Ministeriön ehdotus

15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	11 370 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	916 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	515 000
19.	Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI)	475 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	4 631 000
Yhteensä		58 729 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2021. Näissä operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan enintään 500 henkilötyövuotta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EUNAVFOR MED, Välimeren operaatio	-230
EUNAVFOR MED Irini -operaatio	280
EUTM/Malin koulutusoperaatio	512
Irakin OIR-operaatio	664
Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	1 270
Kustannustasotarkistus (2019)	-273
Kustannustasotarkistus (2021)	868
Libanonin kriisinhallintaoperaatio	-1 435
Muiden käyttösuunnitelmakohtien muutokset	-2 586
Yhteensä	-930

2021 talousarvio	58 729 000
2020 IV lisätalousarvio	-273 000
2020 talousarvio	59 659 000
2019 tilinpäätös	58 380 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2021 talousarvio	10 000
2020 talousarvio	10 000
2019 tilinpäätös	4 723